

Sygn. akt III AUa 992/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 lipca 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie - Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Urszula Iwanowska
Sędziowie:	SSA Zofia Rybicka - Szkibiel SSO del. Beata Górską (spr.)
Protokolant:	St. sekr. sąd. Edyta Rakowska

po rozpoznaniu w dniu 24 lipca 2013 r. w Szczecinie

sprawy L. S., S. S. (1), J. Z., E. R. (1), J. W.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

przy udziale zainteresowanych W. D., K. G., M. I., J. K. (1), J. K. (2), J. K. (3), H. L.

o przeniesienie odpowiedzialności na członków zarządu

na skutek apelacji S. S. (1) i J. Z.

od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 18 czerwca 2012 r. sygn. akt VII U 573/09

oddala apelacje.

SSO del. Beata Górską SSA Urszula Iwanowska SSA Zofia Rybicka - Szkibiel

Sygn. akt III AUa 992/12

UZASADNIENIE

Decyzjami z dnia 19 grudnia 2008 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. stwierdził odpowiedzialność całym majątkiem za zobowiązania Klubu Sportowego (...) w S. z tytułu składek na Fundusz Ubezpieczeń Społecznych, ubezpieczenie zdrowotne oraz Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych wymienionych poniżej osób w okresach pełnienia funkcji członków zarządu :

- L. S., za okres od grudnia 2002 r. do lipca 2003 r., za zobowiązania, które na dzień 19 grudnia 2008 r. wynosiły 95.491,72 zł, w tym należność główna w kwocie 54.324,82 zł, na którą składa się 40.542,78 zł z tytułu składek na Fundusz Ubezpieczeń Społecznych za okres od grudnia 2002 r. do kwietnia 2003 r., od czerwca 2003 r. do lipca

2003 r., 10.610,41 zł z tytułu składek na ubezpieczenie zdrowotne za okres od grudnia 2002 r. do kwietnia 2003 r., od czerwca 2003 r. do lipca 2003 r., 3.171,63 zł z tytułu składek na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za okres od grudnia 2002 r. do kwietnia 2003 r., od czerwca 2003 r. do lipca 2003 r., 931,90 zł z tytułu kosztów egzekucyjnych, 40.235 zł z tytułu odsetek na dzień 19 grudnia 2008 r.;

- J. Z. za okres od grudnia 2002 r. do lipca 2003 r., za zobowiązania, które na dzień 19 grudnia 2008 r. wyniosły 95.491,72 zł, na co składały się: należność główna w kwocie 54.324,82 zł, 40.542,78 zł z tytułu składek na Fundusz Ubezpieczeń Społecznych za okres od grudnia 2002 r. do kwietnia 2003 r., od czerwca 2003 r. do lipca 2003 r., 10.610,41 zł z tytułu składek na ubezpieczenie zdrowotne za okres od grudnia 2002 r. do kwietnia 2003 r., od czerwca 2003 r. do lipca 2003 r., 3.171,63 zł z tytułu składek na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za okres od grudnia 2002 r. do kwietnia 2003 r., od czerwca 2003 r. do lipca 2003 r., 931,90 zł z tytułu kosztów egzekucyjnych, 40.235 zł z tytułu odsetek na dzień 19 grudnia 2008 r.;

- S. S. (1), za okres od grudnia 2002 r. do lutego 2003 r., za zobowiązania które na dzień 19 grudnia 2008 r. wynosiły 27.056,07 zł, na co składały się: należność główna w kwocie 14.648,17 zł, w tym 9.865,41 zł z tytułu składek na Fundusz Ubezpieczeń Społecznych za okres od grudnia 2002 r. do lutego 2003 r., 3.674,33 zł z tytułu składek na ubezpieczenie zdrowotne za okres od grudnia 2002 r. do stycznia 2003 r., 1.108,43 zł z tytułu składek na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za okres od grudnia 2002 r. do stycznia 2003 r., 931,90 zł z tytułu kosztów egzekucyjnych, 11.476 zł z tytułu odsetek na dzień 19 grudnia 2008 r.;

- J. W., za okres od czerwca do lipca 2003 r., za zobowiązania które na dzień 19 grudnia 2008 r. wynosiły 39.015,98 zł, na co składały się należność główna w kwocie 22.258,08 złotych, w tym 17.346,28 zł z tytułu składek na Fundusz Ubezpieczeń Społecznych za okres od czerwca 2002 r. do lipca 2003 r., 3.743 zł z tytułu składek na ubezpieczenie zdrowotne za okres od czerwca 2002 r. do lipca 2003 r., 1.168,80 zł z tytułu składek na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za okres od czerwca 2002 r. do lipca 2003 r., 931,90 zł z tytułu kosztów egzekucyjnych i 15.826 zł z tytułu odsetek na dzień 19 grudnia 2008 r.;

- E. R. (1), za okres od czerwca do lipca 2003 r., za zobowiązania które na dzień 19 grudnia 2008 r. wynosiły 39.015,98 zł, na co składały się: należność główna w kwocie 22.258,08 zł, w tym 17.346,28 zł z tytułu składek na Fundusz Ubezpieczeń Społecznych za okres od czerwca do lipca 2003 r., 3.743 zł z tytułu składek na ubezpieczenie zdrowotne za okres od czerwca do lipca 2003 r., 1.168,80 zł z tytułu składek na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za okres od czerwca do lipca 2003 r., 931,90 zł z tytułu kosztów egzekucyjnych, 15.826 zł z tytułu odsetek na dzień 19 grudnia 2008 r.;

- S. S. (2), za okres od grudnia 2002 r. do lutego 2003 r., za zobowiązania które na dzień 19 grudnia 2008 r. wynosiły 27.056,07 zł, na co składały się należność główna w kwocie 14 648,17 zł, w tym 9.865,41 zł z tytułu składek na Fundusz Ubezpieczeń Społecznych za okres od grudnia 2002 r. do lutego 2003 r., 3.674,33 zł z tytułu składek na ubezpieczenie zdrowotne za okres od grudnia 2002 r. do lutego 2003 r., 1.108,43 zł z tytułu składek na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za okres od grudnia 2002 r. do lutego 2003 r., 931,90 zł z tytułu kosztów egzekucyjnych, 11.476 zł z tytułu odsetek na dzień 19 grudnia 2008 r.

W uzasadnieniu powyższych decyzji organ rentowy podał, że egzekucja z rachunków bankowych Klubu Sportowego (...) okazała się bezskuteczna i nie przyniosła zaspokojenia wierzycieli. Jednocześnie Klub nie posiada majątku, z którego można prowadzić skuteczną egzekucję. Skoro zaś wymienione w decyzjach osoby pełniły funkcję członka zarządu Klubu Sportowego (...), to ponoszą odpowiedzialność za zaległości powstałe do chwili odwołania ich z tej funkcji, zgodnie z art. 116a Ordynacji podatkowej.

Decyzją z dnia 23 stycznia 2009 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. zmienił zaskarżoną decyzję z dnia 19 grudnia 2008 r. odnośnie L. S., w ten sposób, że zwolnił L. S. z odpowiedzialności jako członka zarządu Klubu Sportowego (...) za okres od lutego 2003 r. do lipca 2003 r. Po ponownej analizie akt sprawy organ rentowy ustalił, że rezygnacja z pełnionej przez L. S. funkcji członka zarządu została złożona w dniu 21 lutego 2003 r. W związku z tym odpowiedzialność wymienionego została

ograniczona do okresu od grudnia 2002 r. do stycznia 2003 r., a zaległość powstała w tym okresie wyniosła 25.875,44 zł, w tym 9.377,61 zł z tytułu składek na Fundusz Ubezpieczeń Społecznych za okres od grudnia 2002 r. do stycznia 2003 r., 3.553,85 zł z tytułu składek na ubezpieczenie zdrowotne za okres od grudnia 2002 r. do stycznia 2003 r., 1.071,68 zł z tytułu składek na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za okres od grudnia 2002 r. do stycznia 2003 r., 888,30 zł z tytułu kosztów egzekucyjnych, 10.984 zł z tytułu odsetek na dzień 19 grudnia 2008 r.

Odwołanie od powyższych decyzji złożyli L. S., J. Z., S. S. J. W., E. R. (1), S. S. (2).

L. S. zakwestionował przypisanie mu odpowiedzialności za zobowiązania Klubu Sportowego (...) za okres od dnia 21 lutego 2003 r. do lipca 2003 r., podnosząc że w dniu 21 lutego 2003 r. złożył rezygnację z pełnionej funkcji, jak również za okres od grudnia 2002 r. do stycznia 2003 r. i w tym zakresie wniósł o uchylenie decyzji z dnia 19 grudnia 2008 r. Podniósł, że jego rola jako członka zarządu Klubu Sportowego (...) była ograniczona tylko do reprezentowania sponsora, zaś pozostali członkowie zarządu nie pozwalali mu na faktyczne prowadzenie spraw Klubu, w tym również na zajmowanie się sprawami finansowymi i rozliczeniami podatkowymi.

J. Z. domagał się uchylenia decyzji, umorzenia postępowania oraz zwrotu kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Odwołujący się zarzucił naruszenie art. 31, 32 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych w zw. z art. 116a ustawy Ordynacja podatkowa poprzez niewskazanie, iż J. Z. odpowiada wraz z innymi członkami zarządu w sposób solidarny. Ponadto zarzucił organowi rentowemu, że nie zbadał kwestii winy w niezgłoszeniu wniosku o ogłoszenie upadłości, obciążył należnościami za okres, w którym odwołujący się nie pełnił już funkcji członka zarządu, błędnie wyliczył stan zadłużenia, a także pominął kwestie istnienia przesłanek do zgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości Stowarzyszenia.

S. S. (1) domagał się zwrócenia akt sprawy organowi rentowemu na podstawie art. 467 § 4 pkt 2 k.p.c. w celu wskazania sposobu wyliczenia świadczenia oraz zmiany decyzji poprzez orzeczenie, że nie ponosi on w ogóle odpowiedzialności za zobowiązania Klubu Sportowego (...) oraz ograniczenia rozprawy do rozstrzygnięcia zagadnienia wstępnego - czy nie doszło do przedawnienia roszczenia. Ponadto zarzucił naruszenie przepisu art. 31 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych w zw. z art. 118 ustawy Ordynacja podatkowa poprzez doręczenie decyzji po upływie terminu, w którym możliwym było przypisanie odpowiedzialności oraz błędną wykładnię i błędne zastosowanie art. 31 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych w zw. z 116 i 116a ustawy Ordynacja podatkowa i wady w uzasadnieniu prawnym i faktycznym decyzji, a także błędy w ustaleniach faktycznych.

J. W. domagał się uchylenia decyzji w całości i umorzenia postępowania w sprawie. Odwołujący wskazał, że organ egzekucyjny w toku prowadzonego postępowania uzyskał kwotę 56.742,45 zł, która miała zostać wadliwie zaksięgowana. Podniósł także, że egzekucja nie była prowadzona z całego majątku Stowarzyszenia i nie wyczerpano wszystkich możliwych sposobów egzekucji. Stowarzyszenie nie będąc przedsiębiorcą nie mogło w świetle obowiązującego w 2003 r. prawa zgłosić wniosku o ogłoszenie upadłości, a zatem otwarcie likwidacji powinno być równoznaczne w skutkach z wystąpieniem z wnioskiem o ogłoszenie upadłości.

E. R. (1) domagał się uchylenia decyzji w całości, umorzenia postępowania w sprawie i obciążenia organu rentowego kosztami postępowania.

W uzasadnieniu wskazał, iż organ rentowy naruszył przepisy postępowania (art. 7, 8, 11, 77, 80, 107 § 3 k.p.a). Ponadto zarzucił naruszenie przepisów prawa materialnego art. 116 w zw. z art. 116a ustawy Ordynacja podatkowa poprzez błędne ich zastosowanie i niewłaściwą wykładnię polegającą na obciążeniu odwołującego się składkami za okres od czerwca 2003 r., mimo iż został powołany do pełnienia funkcji w dniu 14 lipca 2003 r.

S. S. (2) domagał się zmiany decyzji i orzeczenia, że nie jest obowiązany do uiszczenia wskazanych w niej świadczeń. Zdaniem odwołującego się organ rentowy wydał decyzję z naruszeniem przepisów art. 107, 116, 116a i 108 ustawy Ordynacja podatkowa.

Organ rentowy wniosł o oddalenie odwołania L. S. w zakresie niezmienionym decyzją z dnia 23 stycznia 2009 r., uznając to odwołanie za uzasadnione w części zmienionej decyzją z dnia 23 stycznia 2009 r. oraz domagał się oddalenia wszystkich pozostałych odwołań w całości, podtrzymując dotychczasową argumentację.

W dniu 14 czerwca 2010 r. Sąd Okręgowy w Szczecinie zawiesił postępowanie sądowe w sprawie z odwołania S. S. (2) z uwagi na śmierć strony (art. 174 § 1 pkt 1 k.p.c.). Natomiast postanowieniem z dnia 14 czerwca 2010 r. Sąd Okręgowy w Szczecinie wezwał do udziału w sprawie w charakterze zainteresowanych: M. I., J. K. (3), J. K. (1), J. K. (2), H. L., W. D. i K. G..

Wyrokiem z dnia 18 czerwca 2012 r. Sąd Okręgowy w Szczecinie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie L. S. od decyzji z dnia 23 stycznia 2009 r. oraz umorzył postępowanie w jego sprawie za okres od lutego 2003 r. do lipca 2003 r. objęty decyzją z dnia 19 grudnia 2008 r. (punkt I. i II.); oddalił odwołanie S. S. (1) (punkt III.); zmienił zaskarżoną decyzję organu rentowego z dnia 19 grudnia 2008 r. i stwierdził, że ubezpieczony J. Z. jako członek zarządu Klubu Sportowego (...) w S. nie ponosi odpowiedzialności za zaległości z tytułu składek na Fundusz Ubezpieczeń Społecznych, ubezpieczenie zdrowotne oraz Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych wraz z odsetkami oraz kosztami egzekucyjnymi za okres od marca 2003 r. do lipca 2003 r. i oddalił odwołanie J. Z. w pozostałym zakresie (punkt IV. i V.); zmienił zaskarżoną decyzję organu rentowego z dnia 19 grudnia 2008 r. i stwierdził, że ubezpieczony J. W. jako członek zarządu Klubu Sportowego (...) w S. nie ponosi odpowiedzialności za zaległości z tytułu składek na Fundusz Ubezpieczeń Społecznych, ubezpieczenie zdrowotne oraz Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych wraz z odsetkami oraz kosztami egzekucyjnymi na dzień 19 grudnia 2008 r. za okres od czerwca 2003 r. do lipca 2003 r. (punkt VI.) oraz zmienił zaskarżoną decyzję organu rentowego z dnia 19 grudnia 2008 r. w ten sposób, że stwierdził, że ubezpieczony E. R. (1) jako członek zarządu Klubu Sportowego (...) w S. nie ponosi odpowiedzialności za zaległości z tytułu składek na Fundusz Ubezpieczeń Społecznych, ubezpieczenie zdrowotne oraz Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych wraz z odsetkami oraz kosztami egzekucyjnymi na dzień 19 grudnia 2008 r., za okres od czerwca 2003 r. do lipca 2003 r. (punkt VII.). W punktach od VIII. do XII. wyroku Sąd Okręgowy orzekł o kosztach procesu.

Rozstrzygnięcie powyższe Sąd Okręgowy poprzedził ustaleniami faktycznymi, z których wynika, że Klub Sportowy (...) w S. został utworzony w 1993 r. Działał jako klub środowiskowy i nie prowadził działalności gospodarczej. Powstał w celu propagowania organizowania i rozwoju piłki siatkowej męskiej, stworzenia odpowiednich warunków do uprawiania tego sportu. Na mocy decyzji Urzędu Wojewódzkiego w S. z dnia 29 lipca 1993 r. wskazany podmiot został wpisany do rejestru stowarzyszeń kultury fizycznej i ich związków Wydziału Kultury Fizycznej i Turystyki Urzędu Wojewódzkiego w S. pod nazwą Klub Sportowy (...) w S.. Władzami Klubu były Walne Zgromadzenie, Zarząd i Komisja Rewizyjna. Do kompetencji zarządu należało m.in. powoływanie nowych członków w miejsce ustępujących w liczbie nie przekraczającej 1/3 ogólnego składu Zarządu wybieranego na Walnym Zgromadzeniu, realizacja uchwał Walnego Zgromadzenia oraz wniosków i zaleceń Komisji Rewizyjnej, ustalanie okresowych planów działalności oraz preliminarzy budżetowych, podejmowanie decyzji w sprawie przystąpienia Klubu do związków i stowarzyszeń sportowych, wyróżnianie członków klubu, nadawanie godności członka honorowego Klubu, podejmowanie decyzji w sprawach ustania członkostwa Klubu oraz przyjęcia na członka Klubu. Zgodnie z treścią statutu z dnia 20 lipca 1993 r. w skład zarządu Klubu wchodził z urzędu kierownik klubu, który miał zajmować się kierowaniem bieżącą działalnością Klubu i działalnością gospodarczą, wykonywać i nadzorować prace administracyjno-prawne Klubu, zajmować się sprawami finansowymi w ramach obowiązujących preliminarzy etc. W § 37 pkt 1 przewidziano, że majątkiem Klubu dysponuje Zarząd zgodnie z zatwierdzonym budżetem. W zakresie realizacji praw i obowiązków majątkowych Klubu wymagane jest współdziałanie dwóch osób: kierownika Klubu oraz głównego księgowego. Z kolei w statucie z dnia 20 października 1998 r. przewidziano, że zarząd Klubu powołuje pięcioosobowe Prezydium Zarządu, w skład którego wchodził: Prezes Zarządu, Wiceprezesi Zarządu, Dyrektor Klubu i Członek Zarządu. Do kompetencji Prezydium Zarządu należeć miało: bieżące kierowanie pracami Zarządu, opracowywanie projektów regulaminu pracy Zarządu, przydzielanie indywidualnych zakresów działań członków Zarządu, przygotowywanie projektów uchwał i decyzji Zarządu, bieżąca współpraca z kadrą trenersko-szkoleniową Klubu, opracowywanie projektów regulaminów dotyczących działalności Klubu i powoływanie komisji problemowych i ustalanie dla nich

zasad działania. Postanowieniem Sądu Wojewódzkiego w Szczecinie I Wydziału Cywilnego z dnia 16 stycznia 1998 r. Klub Sportowy (...) został wpisany do sądowego rejestru stowarzyszeń kultury fizycznej i związków sportowych. Nazwa tego podmiotu uległa następnie zmianie na Klub Sportowy (...), po czym Klub ponownie powrócił do pierwotnej nazwy. W dniu 31 lipca 2001 r. Zarząd Klubu Sportowego (...) wystąpił do Sądu Rejonowego w Szczecinie XVII Wydziału Gospodarczego Krajowego Rejestru Sądowego z wnioskiem o rejestrację do Rejestru Stowarzyszeń. Tenże Sąd odmówił dokonania wpisu z uwagi na braki formalne wniosku. Walne Zgromadzenie Członków Stowarzyszenia (...) pod nazwą Klub Sportowy (...) w S. podjęło w dniu 22 września 2003 r. uchwałę nr (...) o postawieniu Klubu Sportowego (...) w stan likwidacji z dniem 1 października 2003 r. Likwidatorami zostali wyznaczeni J. M. (1) i J. K. (4). W dniu 14 października 2003 r. Sąd Rejonowy w Szczecinie, XVII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego w S. odrzucił wniosek Klubu Sportowego (...) o ujawnienie otwarcia likwidacji, ponieważ podmiot ten nie został zarejestrowany w Krajowym Rejestrze Sądowym. Na podstawie stosownego wniosku, wpisu Klubu Sportowego (...) w Krajowym Rejestrze Sądowym (z zaznaczeniem jego likwidacji) dokonano postanowieniem z dnia 19 października 2004 r. W dniu 26 października 2004 r. Klub Sportowy (...) w likwidacji został wykreślony z Krajowego Rejestru Sądowego.

Następnie Sąd I instancji ustalił, że skład zarządu KS (...) wielokrotnie ulegał zmianom. L. S. (1), S. S. (1) i J. Z. byli członkami Zarządu od 1998 r., funkcję tę pełnili: L. S. (1) do 20 lutego 2003 r., S. S. (1) do marca 2003 r., J. Z. co najmniej do końca lipca 2003 r. Na mocy uchwały nr (...) z dnia 14 lipca 2003 r. członkami zarządu Klubu zostali powołani m.in. E. R. (1) i J. W., którzy stanowiska te zajmowali do września 2003 r. W chwili objęcia tych stanowisk KS (...) znajdował się w bardzo złej sytuacji finansowej. Do dnia 15 lipca 2003 r. ubezpieczeni J. W. i E. R. (1) nie mieli żadnej możliwości, aby szczegółowo ustalić sytuację finansową Klubu. Członkowie zarządu nieformalnie dokonali pomiędzy sobą podziału obowiązków. L. S. (1) zajmował się realizacją umów sponsoringowych oraz kontrolowaniem środków wydatkowanych przez Klub. S. S. (1) był odpowiedzialny za promocję siatkówki i kontakty z Urzędem Miejskim, Marszałkowskim, innymi stowarzyszeniami i klubami kultury fizycznej. J. W. odpowiadał za sprawy sportowe, a E. R. (1) miał zajmować się kontaktami zewnętrznymi z udziałowcami mającej powstać spółki sportowej.

Z ustaleń Sądu Okręgowego wynika dalej, że KS (...) od 1993 r. do zakończenia likwidacji nie regulował na bieżąco wszystkich zaciągniętych przez siebie zobowiązań. W okresie od 1 stycznia 2001 r. do 26 lutego 2004 r. stowarzyszenie osiągnęło zbilansowany zysk z działalności w wysokości 606.879 zł, który jednak nie pozwolił na uregulowanie wszelkich zobowiązań powstałych w latach wcześniejszych. Według stanu na dzień 20 lutego 2002 r., z uwagi na złą sytuację finansową Klubu, prowadzone było postępowanie: nakaz wykonawczy zadłużenia (...) S.A. Finansowanie bieżącej działalności było praktycznie niemożliwe bez zaciągania dalszych zobowiązań bez pokrycia, brak było realnych zabezpieczeń finansowych na obsługę sezonu 2002/2003. W dniu 18 października 2002 r. dyrektor Klubu, będący członkiem zarządu, złożył wniosek o postawienie stowarzyszenia w stan likwidacji w związku z utratą jego płynności finansowej. Zgodnie z przyjętym programem naprawczym postanowiono częściowo umarzać zadłużenie poprzez kompensację środków z zainteresowanymi podmiotami gospodarczymi oraz osobami fizycznymi. Dzięki podjęciu przez zarząd decyzji o postawieniu Klubu w stan likwidacji z dniem 1 października 2003 r., stowarzyszenie osiągnęło tylko w okresie likwidacji zysk bilansowy w wysokości 520.375,87 zł, co pozwoliło zmniejszyć wielkość niezaspokojonych zobowiązań do kwoty 1.221.449,67 zł. Z uwagi na wskazane zadłużenie Klubu toczyło się wobec niego postępowanie egzekucyjne. Organ ubezpieczeń społecznych wystawił tytuły wykonawcze za okres od grudnia 2002 r. do lutego 2003 r. Brak jest dowodów na to by ZUS prowadził egzekucję za okres od marca 2003 r. do lipca 2003 r. Ponadto w piśmie z 13 maja 2011 r. ZUS wskazał wprost, że należność Klubu Sportowego (...) z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne za czerwiec i lipiec 2003 r. nie była skierowana do egzekucji. Organ ubezpieczeń społecznych w końcowej fazie istnienia Klubu nie skorzystał z wszystkich posiadanych przez siebie uprawnień by uzyskać choć częściową spłatę zadłużenia. Postanowieniem z dnia 31 grudnia 2004 r. Komornik Sądowy Rewiru 6 przy Sądzie Rejonowym w Szczecinie umorzył postępowanie prowadzone przeciwko KS (...), w sprawie 6 KM 1208/04, na podstawie art. 824 § 1 pkt 3 k.p.c.

Zobowiązania Klubu Sportowego (...) z tytułu zaległych składek na Fundusz Ubezpieczeń Społecznych, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych wyniosły na dzień 19 grudnia 2008 r.: za okres od grudnia 2002 r. do stycznia 2003 r. – 25.875,44 zł; za okres od grudnia 2002 r. do lutego 2003 r. – 27.056,07 zł; za okres od czerwca 2003 r. do lipca 2003 r. – 39.015,98 zł; za okres od grudnia 2002 r. do lipca 2003 r. – 95.491,72 zł.

Sąd Okręgowy ustalił, że oprócz wyżej wymienionych ubezpieczonych, do pozostałych członków zarządu Klubu Sportowego (...), tj. do M. I., J. K. (3), H. L., J. K. (2), W. D., J. K. (1) i K. G., którzy w okresach od grudnia 2002 r. do lipca 2003 r. byli członkami zarządu tego klubu zostały wydane przez ZUS decyzje stwierdzające ich odpowiedzialność za zaległości klubu z tytułu nieopłacania składek za okresy, kiedy piastowali oni funkcję członków zarządu. W stosunku zaś do J. M. (2), A. S. i S. B. takie decyzje nie zostały wydane, albowiem funkcje członków zarządu pełnili oni do dnia 18 października 2002 r.

Przyjmując za podstawę prawną rozstrzygnięcia przepisy art. 116 § 1, 2 i 4 w związku z art. 116a ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa (tekst jednolity Dz.U. z 2005 r. nr 8 poz. 60, zwanej dalej jako ordynacja podatkowa) w związku z art. 31 i 32 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity Dz.U. z 2009 r. nr 205 poz. 1585 ze zm., zwanej dalej jako ustawa systemowa) Sąd Okręgowy zważył, że spór w tej sprawie dotyczył ustalenia, czy wystąpiły przesłanki uwalniające L. S., S. S. (1), J. Z., E. R. (1) i J. W., tj. członków zarządu Klubu Sportowego (...) od odpowiedzialności za zobowiązania tego Klubu. Zdaniem Sądu meriti Klub Sportowy (...) w okresach objętych zaskarżonymi decyzjami był inną osobą prawną, w rozumieniu art. 116a Ordynacji podatkowej. Bezspornym pozostawało bowiem, że podmiot ten powstał jako stowarzyszenie na podstawie przepisów ustawy z dnia 3 lipca 1984 r. o kulturze fizycznej (Dz. U. Nr 34, poz. 181 ze zm.) i na mocy art. 61 przywołanej ustawy został wpisany do rejestru stowarzyszeń i związków w Urzędzie Wojewódzkim w S., a następnie do rejestru stowarzyszeń i związków sportowych prowadzonym przez Sąd Wojewódzki I Wydział Cywilny w Szczecinie, nabywając tym samym osobowość prawną. Osobowości tej Klub nie utracił w związku z brakiem przerejestrowania stowarzyszenia do Krajowego Rejestru Sądowego w pierwszym kwartale 2001 r. Zgodnie z art. 9 ust. 2 i ust. 3 ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 r. Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowym Rejestrze Sądowym (Dz. U. 1997 Nr 121 poz. 770 ze zm.) do czasu rejestracji, o której mowa w art. 1 ustawy, nie dłużej niż do dnia 31 grudnia 2013 r. zachowują moc dotychczasowe wpisy w rejestrach sądowych.

Dalej Sąd Okręgowy rozważał poszczególne przesłanki subsydiarnej odpowiedzialności członków zarządu klubu przez pryzmat przepisów z art. 116 i art. 116a ordynacji podatkowej. Odnośnie warunku bezskuteczności egzekucji, Sąd I instancji odwołał się do obszernego orzecznictwa Sądu Najwyższego, akcentując pogląd z którego wynika, że organ ubezpieczeń społecznych nie jest uprawniony do samodzielnego – z pominięciem trybu egzekucji administracyjnej lub sądowej – decydowania o bezskuteczności egzekucji zaległości składkowej w rozumieniu art. 116 § 1 Ordynacji podatkowej. Oznacza to, że organ ten nie może poprzestać na wynikach własnego postępowania kontrolnego i opartej na nich ocenie kondycji spółki oraz możliwości zaspokojenia wierzytelności z majątku dłużnika. Niewystarczające dla przyjęcia odpowiedzialności członka zarządu za zaległości spółki z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne jest również powoływanie się na stwierdzoną przez organ egzekucyjny bezskuteczność działań egzekucyjnych podejmowanych wobec dłużnika na rzecz innych wierzycieli. Zgodnie z tym Sąd meriti ocenił, że pozwany organ ubezpieczeń społecznych nie zdołał wykazać, że egzekucja prowadzona wobec KS (...) okazała się bezskuteczna począwszy od marca 2003 r. Brak jest bowiem jakichkolwiek dowodów na to by od tej daty ZUS próbował ustalić miejsce położenia majątku Klubu, brak informacji o podejmowaniu jakichkolwiek czynności mających na celu ustalenie istnienia składników majątkowych. Choć niemożność spłacenia wystawionych uprzednio tytułów wykonawczych mogła sugerować, że przedmiotowa egzekucja będzie w dalszym ciągu bezskuteczna, aczkolwiek oceniając sytuację finansową KS (...) organ ubezpieczeń społecznych powinien był zwrócić uwagę na szczególnie charakter tego podmiotu. Sąd Okręgowy zauważył przy tym, że biegły sądowy z zakresu księgowości i rachunkowości przedsiębiorstw opiniujący w tej sprawie podkreślił, że pod koniec działalności Klubu jego kondycja finansowa wręcz polepszyła się. Jak wskazał dzięki postawieniu stowarzyszenia w stan likwidacji z dniem 1 października 2003 r.

osiągnęło ono tylko w okresie likwidacji zysk bilansowy w wysokości 520.375,87 zł. W ocenie biegłego organ rentowy nie wykorzystał wszystkich posiadanych przez siebie uprawnień i nie „zakończył” bytu stowarzyszenia, pozwalając tym samym na dalsze zadłużanie się Klubu, posiadając przy tym wiedzę o braku możliwości prowadzenia przez niego zbilansowanej działalności. Sąd Okręgowy zgodził się ze stanowiskiem biegłego i na tej podstawie uznał, że organ ubezpieczeń społecznych nie udowodnił spełnienia pozytywnej przesłanki odpowiedzialności członków zarządu KS (...) za zobowiązania reprezentowanego przez nich podmiotu, tj. bezskuteczności egzekucji od marca 2003r. Nie mógł tym samym od tego momentu pociągnąć do odpowiedzialności członków zarządu stowarzyszenia. ZUS nie przeprowadził egzekucji z majątku Klubu Sportowego (...) w zakresie zaległych składek za okres od marca do lipca 2003 r., o czym świadczy brak tytułów wykonawczych za ten okres.

Sąd Okręgowy akcentował dalej, że J. W. i E. R. (1) zostali wybrani na członków zarządu Stowarzyszenia uchwałą z dnia 14 lipca 2003 r. i nie sposób przyjąć, że jeszcze tego samego dnia mieli oni możliwość szczegółowego zapoznania się z sytuacją finansową klubu i ponoszą odpowiedzialność za nieopłacenie składek płatnych do 15 lipca 2003 r. Po ustaleniu, że brak jest możliwości uratowania Klubu poprzez pozyskanie sponsorów, ubezpieczeni ci podjęli działania zmierzające do likwidacji Klubu (otwarcie likwidacji nastąpiło z dniem 1 października 2003 r., a decyzja w tej sprawie zapadła 22 września 2003 r., przy czym jeszcze wcześniej – w sierpniu 2003 r. - nastąpiły czynności zarządu zmierzające do zwołania Walnego Zgromadzenia). Nieopłacenie przez zarząd składki za lipiec 2003 r., przy planowanym zaspokojeniu zadłużenia w postępowaniu likwidacyjnym zdaniem Sądu Okręgowego należało uznać za usprawiedliwione. W związku z tym nie ma podstaw do przyjęcia, że J. W. i E. R. (1) w jakikolwiek sposób przyczynili się do niewypłacalności Klubu lub aby podejmowali jakiegokolwiek działania na szkodę Stowarzyszenia lub wierzycieli.

Mając na uwadze powyższe Sąd I instancji na podstawie art. 477⁽¹⁴⁾ § 2 k.p.c., zmienił zaskarżone decyzje organu ubezpieczeń społecznych z dnia 19 grudnia 2008 r. stwierdzając, że nie zostały spełnione warunki odpowiedzialności za zobowiązania Klubu Sportowego (...) w S. w stosunku do J. Z. za okres od marca 2003 r. do lipca 2003 r. (pkt IV. wyroku) oraz J. W. i E. R. (1) za okres od czerwca 2003 r. do lipca 2003 r. (pkt VI i VII wyroku). Z uwagi na ostateczne ograniczenie przez organ rentowy odpowiedzialności L. S. do okresu od grudnia 2002 r. do stycznia 2003 r., Sąd Okręgowy zredukował badanie okresu ewentualnej odpowiedzialności za długi tej osoby do okresu faktycznego zasiadania w zarządzie KS (...) i umorzył postępowanie w części uwzględnionej przez Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, o czym orzeczono w punkcie II sentencji wyroku.

Następnie odnosząc się do okresu objętego zaskarżonymi decyzjami przed marcem 2003 r. tj. od grudnia 2002 r. do lutego 2003 r. Sąd I instancji uznał, że wykazane zostały wszystkie przesłanki pozytywne warunkujące odpowiedzialność odwołujących za długi składkowe KS (...). W okresie tym bezspornie L. S. (1), J. Z. i S. S. (1) pełnili funkcje członków zarządu Klubu i nie budziła wątpliwości suma zadłużenia Klubu z tytułu zaległych składek.

Z zebranego materiału dowodowego wynika także, że w okresie od grudnia 2002 r. do lutego 2003 r. podejmowane przez organ ubezpieczeń społecznych środki egzekucyjne nie przynosiły zadowalającego rezultatu. ZUS miał więc podstawy do uznania ówczesnej egzekucji za bezskuteczną. W ocenie Sądu meriti w tym zakresie członkowie zarządu nie wykazali przesłanek egzoneracyjnych, o których mowa w art. 116 Ordynacji podatkowej. W szczególności brak zdolności upadłościowej, a zatem niemożność zgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości nie oznacza, że przepisy art. 116a w zw. z 116 Ordynacji podatkowej w ogóle nie dotyczą członków zarządu stowarzyszenia. Skoro członkowie zarządu wiedzieli o braku możliwości zaspokojenia wierzycieli w ramach postępowania upadłościowego to tym bardziej powinni zachować wyjątkową ostrożność w gospodarowaniu finansami, aby uchronić wierzycieli przed niewypłacalnością. W takim przypadku należy uznać, że możliwość uwolnienia się przez członków zarządu zostaje ograniczona do przesłanki wskazanej w art. 116 § 1 pkt 2 Ordynacji podatkowej, czyli wskazania mienia Klubu, z którego egzekucja umożliwi zaspokojenie zaległości stowarzyszenia w znacznej części. Żaden z odwołujących się nie potrafił natomiast wskazać majątku KS (...), z którego można by skutecznie prowadzić egzekucję umożliwiającą zaspokojenie zaległości składkowych w znacznej części. Zdaniem Sądu Okręgowego na odpowiedzialność za zobowiązania stowarzyszenia nie wpływał również fakt, iż członkowie zarządu dokonali pomiędzy sobą nieformalnego podziału obowiązków, na skutek którego część osób zajmowała się w ich ocenie mniej odpowiedzialnymi funkcjami. Dla powstania subsydiarnej odpowiedzialności członka zarządu za zobowiązania stowarzyszenia nie jest wymagana

szczególne aktywność w pełnieniu owej funkcji. Również ewentualny brak wiedzy o stanie finansów Klubu nie zwalnia członków zarządu od tej odpowiedzialności. Pełniąc tak ważką funkcję w KS (...) winni posiadać elementarną wiedzę o podstawowych sprawach stowarzyszenia, w tym w szczególności o jego kondycji finansowej. Sąd I instancji sygnalizował, że L. S. (1), S. S. (1) i J. Z. – w przeciwieństwie do J. W. i E. R. (2) – sprawowali funkcję członka zarządu przez kilka lat, wobec czego należało wymagać od nich bardziej profesjonalnego działania, z pewnością posiadali również pełniejszą wiedzę o sytuacji finansowej Klubu. Sąd Okręgowy stwierdził więc brak przesłanek egzoneracyjnych wyłączających odpowiedzialność L. S. (w okresie od grudnia 2002 r. do stycznia 2003 r.), S. S. (3) (w okresie od grudnia 2002 r. do lutego 2003 r.) i J. Z. (w okresie od grudnia 2002 r. do lutego 2003 r.) za długi Klubu Sportowego (...) w S., dlatego na podstawie art. 477⁽¹⁴⁾ § 1 k.p.c., oddalił odwołania odwołujących się we wskazanym zakresie (punkt I, III i V sentencji wyroku).

Rozstrzygnięcie kosztach procesu w stosunku do wygrywających sprawę J. W., E. R. (1) i Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z odwołania od decyzji dotyczącej S. S. (1), Sąd Okręgowy oparł na treści przepisów z art. 98 § 1 i 3 oraz art. 99 k.p.c., w wysokości ustalonej zgodnie z § 6 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. z 2002 r. Nr 163 poz. 1348 ze zm.) oraz § 6 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. z 2002 r. Nr 163, poz. 1348 ze zm.). W pozostałym zakresie, wobec częściowego tylko uwzględnienia żądań odwołujących się, Sąd Okręgowy orzekł o kosztach procesu według art. 100 k.p.c., kierując się zakresem w jakim dana strona wygrała sprawę, stosunkowo je rozdzielając.

Z rozstrzygnięciem Sądu Okręgowego nie zgodzili się J. Z. oraz S. S. (1).

J. Z. w wywiedzionej apelacji zaskarżył wyrok w części – punkt V., zarzucając :

- naruszenie prawa materialnego, a mianowicie art. 116a w zw. z art. 116 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja Podatkowa, poprzez jego niewłaściwe zastosowanie oraz wykładnię i przyjęcie, że członkowie zarządu stowarzyszenia odpowiadają na gruncie wskazanych przepisów w sposób solidarny jedynie z płatnikiem składek (stowarzyszeniem), podczas gdy w istocie odpowiadają oni nie tylko w sposób solidarny ze stowarzyszeniem, lecz także w sposób solidarny pomiędzy sobą, przy uwzględnieniu okresów piastowania funkcji w organie stowarzyszenia;

- naruszenie prawa procesowego, które miało istotny wpływ na wynik sprawy, a mianowicie art. 328 § 2 k.p.c. poprzez brak wskazania przez Sąd I instancji solidarnej odpowiedzialności członków zarządu stowarzyszenia tak w stosunku do płatnika składek, jak i między sobą, a także brak wskazania podstaw prawnych oddalenia odwołania w zakresie odpowiedzialności ubezpieczonego za zaległości z tytułu składek na Fundusz Ubezpieczeń Społecznych, ubezpieczenie zdrowotne oraz Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych wraz z odsetkami oraz kosztami egzekucyjnymi za grudzień 2002 r.;

- naruszenie prawa materialnego oraz procesowego, a mianowicie art. 116a ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja Podatkowa w związku z art. 233 § 1 k.p.c., poprzez jego niewłaściwe zastosowanie w okolicznościach niniejszej sprawy, do odpowiedzialności członków zarządu z tytułu składek na Fundusz Ubezpieczeń Społecznych, ubezpieczenie zdrowotne oraz Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych wraz z odsetkami oraz kosztami egzekucyjnymi za grudzień 2002 r. jako, że przepis ten został wprowadzony dopiero z dniem 1 stycznia 2003 r. w drodze ustawy z dnia 12 września 2002 r. o zmianie ustawy Ordynacja podatkowa oraz o zmianie niektórych innych ustaw.

Wskazując na powyższe podstawy apelacji, J. Z. postulował zmianę decyzji organu ubezpieczeń społecznych z dnia 19 grudnia 2008 r. i orzeczenie, że J. Z. jako członek zarządu Klubu Sportowego (...) w S. ponosi solidarną odpowiedzialność wraz z pozostałymi członkami zarządu stowarzyszenia za zaległości z tytułu składek na Fundusz Ubezpieczeń Społecznych, ubezpieczenie zdrowotne oraz Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń

Pracowniczych wraz z odsetkami oraz kosztami egzekucyjnymi za okres od stycznia do marca 2003 r. oraz wniósł o zwrot kosztów procesu.

S. S. (1), w złożonej apelacji zaskarżył wyrok w części dotyczącej rozstrzygnięcia zawartego w punkcie III., IX. i zarzucił :

- naruszenie przepisu art. 118 § 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa w związku z art. 31 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, poprzez ich niezastosowanie w niniejszej sprawie, a w konsekwencji nieuwzględnienie podniesionego we wniesionym odwołaniu zarzutu przedawnienia;

- naruszenie przepisu art. 116a ustawy Ordynacja podatkowa w związku art. 31 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz w związku z art. 21 i art. 30 ustawy z dnia 12 września 2002 r. o zmianie ustawy - Ordynacja podatkowa oraz o zmianie niektórych innych ustaw poprzez zastosowanie art. 116a ustawy Ordynacja podatkowa w związku art. 31 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych w niniejszej sprawie jako podstawy do stwierdzenia, iż S. S. (1) jako członek zarządu Klubu Sportowego (...) w S. ponosi odpowiedzialność za zaległości z tytułu składek na Fundusz Ubezpieczeń Społecznych, ubezpieczenie zdrowotne oraz Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych wraz z odsetkami i kosztami egzekucyjnymi za grudzień 2002 r., podczas gdy przepis ten obowiązuje od dnia 1 stycznia 2003 r. i nie może stanowić podstawy do odpowiedzialności w powyższym zakresie;

- niewłaściwe zastosowanie przepisu art. 116 w związku z art. 116a ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa w związku z art. 31 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, pomimo ich prawidłowej wykładni, polegające na przyjęciu, że w niniejszym postępowaniu Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. udowodnił, że egzekucja wobec Klubu Sportowego (...) z tytułu składek należnych za okres grudzień 2002 - luty 2003 r. była bezskuteczna;

- sprzeczność istotnych ustaleń faktycznych z treścią zebranego materiału dowodowego, polegającą na przyjęciu, że egzekucja wobec Klubu Sportowego (...) w zakresie składek należnych za okres grudzień 2002 - luty 2003 r. była bezskuteczna, gdy tymczasem Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. zaniechał prowadzenia egzekucji ze wszelkich dostępnych sposobów prowadzenia egzekucji, w tym m.in. z praw majątkowych posiadanych przez Klub Sportowy (...) stanowiących tzw. karty zawodnicze (prawa do obrotu zawodnikiem na rynku transferowym), których zajęcie w toku postępowania egzekucyjnego doprowadziłoby do zaspokojenia roszczeń Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. w stosunku do Klubu Sportowego (...);

- naruszenie przepisu art. 328 § 2 k.p.c. poprzez niewyjaśnienie w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku przyczyn przyjęcia art. 116a ustawy Ordynacja podatkowa w związku z art. 31 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych za podstawę odpowiedzialności S. S. (1) w zakresie składek za grudzień 2002 r., nieuwzględnienia wniosku o przeprowadzenie dowodu z uzupełniającej opinii biegłego, a także poprzez brak rozstrzygnięcia w zakresie zgłoszonego przez S. S. (1) w odwołaniu od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. zarzutu przedawnienia.

Powołując powyższe zarzuty apelujący złożył wniosek o przeprowadzenie przed Sądem II instancji dowodu z ustnej uzupełniającej opinii biegłego sądowego na okoliczność możliwości prowadzenia przez ZUS egzekucji w stosunku do Klubu Sportowego (...) w S. za jego zobowiązania z tytułu nieopłaconych składek na Fundusz Ubezpieczeń Społecznych, ubezpieczenie zdrowotne oraz Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za okres od grudnia 2002 r. do lutego 2003 r.

W oparciu o tak sformułowane zarzuty, S. S. (1) domagał się zmiany punktu III. zaskarżonego wyroku i orzeczenia o zmianie zaskarżonej decyzji z dnia 19 grudnia 2008 r. w ten sposób, że ubezpieczony S. S. (1) jako członek zarządu Klubu Sportowego (...) w S. nie ponosi odpowiedzialności za zaległości z tytułu składek na Fundusz Ubezpieczeń Społecznych, ubezpieczenie zdrowotne oraz Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych wraz z odsetkami i kosztami egzekucyjnymi za okres od grudnia 2002 r. do lutego 2003 r., ewentualnie orzeczenie, że S. S. (1) jako członek zarządu Klubu Sportowego (...) w S. ponosi odpowiedzialność za zaległości z tytułu składek na Fundusz Ubezpieczeń Społecznych, ubezpieczenie zdrowotne oraz Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za okres od stycznia do lutego 2003 r.

W związku z tym skarżący domagał się również zmiany punktu IX. zaskarżonego wyroku i zasądzenia od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych na rzecz S. S. (1) kosztów procesu.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Obie apelacje nie zasługują na uwzględnienie.

Pomimo treści zarzutów, ustalenia faktyczne poczynione w tej sprawie przez Sąd Okręgowy kluczowe dla rozstrzygnięcia są niesporne, a ponieważ wyraźnie znajdują oparcie w zebranych materiale dowodowym sprawy, to Sąd Apelacyjny przyjmuje je za własne. Nie ma więc konieczności ich ponownego szczegółowego przytaczania (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 sierpnia 2001 r., V CKN 348/00, LEX nr 52761, Prok.i Pr. 2002/6/40). Analiza akt postępowania wskazuje, że nie wystąpiło w sprawie również naruszenie przepisów prawa materialnego, które zarzucają apelujący lub też które Sąd II instancji byłby zobowiązany wziąć pod uwagę z urzędu.

W wyczerpującym i sporządzonym zgodnie z wymogami przepisu art. 328 § 2 k.p.c. uzasadnieniu wyroku Sąd Okręgowy określił dowody, na których się oparł i wyjaśnił podstawę prawną rozstrzygnięcia. Tezy uzasadnienia orzeczenia są prawidłowe i odpowiadają przepisom prawa materialnego, wskazując na stosowanie prawa procesowego zgodnie z k.p.c. Tym samym rozważania Sądu Odwoławczego ograniczą się do zarzutów wyartykułowanych w apelacjach, których zdaniem apelujących dopuścił się Sąd orzekający w tej sprawie i które mogły mieć istotny wpływ na wynik rozstrzygnięcia.

W granicach zaskarżenia, sporne w sprawie pozostało rozstrzygnięcie o odpowiedzialności członków zarządu stowarzyszenia za zaległości składkowe tego podmiotu obejmujące okres od grudnia 2002 r. do lutego 2003 r. co do zasady. Obaj apelujący kwestionowali bowiem rozstrzygnięcie o odpowiedzialności odwołujących się za zaległości składkowe stowarzyszenia za grudzień 2002 r., które w ich ocenie wydane zostało bez podstawy prawnej, J. Z. zarzucił ponadto wadliwość rozstrzygnięcia o odpowiedzialności członków zarządu w odrębnych decyzjach, zamiast w jednej decyzji stwierdzającej ich solidarną odpowiedzialność za zobowiązania stowarzyszenia, natomiast S. S. (1) podniósł zarzut przedawnienia oraz nie zgodził się z oceną Sądu Okręgowego o ziszczeniu się przesłanki bezskuteczności egzekucji wobec stowarzyszenia.

W zakresie pierwszej z podniesionych kwestii Sąd Apelacyjny dostrzega, że niekwestionowane są ustalenia, że we wskazanym okresie obaj skarżący (J. Z. i S. S. (1)) piastowali funkcje członków zarządu stowarzyszenia, jak i wysokość powstałych zaległości z tytułu nieopłaconych składek na Fundusz Ubezpieczeń Społecznych, ubezpieczenie zdrowotne oraz Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych. Konfrontacja treści zaskarżonych decyzji ze stanami należności płatnika dowodzi przy tym bezsprzecznie, że najdawniejsza zaległość z tytułu składek, ujęta w decyzjach dotyczących S. S. (1) oraz J. Z. dotyczy należności za grudzień 2002 r., których termin płatności wyznaczony został na 15 stycznia 2003 r. Wobec tego niekwestionowanego ustalenia, przyjęć więc trzeba, że zaległość z tytułu składek należnych za grudzień powstała z chwilą upływu terminu ich płatności, tj. z dniem następującym po upływie terminu uiszczenia składek. Na podstawie przepisu z art. 47 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity Dz.U. z 2009 r. Nr 205 poz. 1585, zwanej dalej ustawą systemową) płatnik składek nie później niż do 15 dnia następnego miesiąca przesyła deklarację rozliczeniową, imienne raporty miesięczne oraz opłaca składki za dany miesiąc, z zastrzeżeniem ust. 1a, 2a i 2b. Dopiero więc z upływem 15 stycznia 2003 r. zobowiązanie płatnika – Klubu Sportowego (...) w S. za składki za grudzień 2002 r. – przekształciło się w zaległość. Tymczasem przepis art. 116a dodany został przez ustawę z dnia 12 września 2002 r. o zmianie ustawy - Ordynacja podatkowa oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 169 z 2002 r. poz. 1387 z późn. zm.), której art. 21 stanowi, że do odpowiedzialności podatkowej osób trzecich z tytułu zaległości podatkowych powstałych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się przepisy ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu obowiązującym przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy. Wynika z tego wyraźnie, że rozstrzygający jest dzień powstania zaległości podatkowej (składkowej), a nie miesiąc za który składka jest należna. Skoro więc zaskarżone decyzje stwierdzały odpowiedzialność ubezpieczonych za składki Klubu Sportowego (...), które stały się zaległościami po dniu 1 stycznia 2003 r., to oczywiście chybione jest stanowisko skarżących, jakoby ustalenie odpowiedzialności odwołujących się za grudzień 2002 r. nastąpiło bez podstawy prawnej. Innymi słowy ze względu na datę powstania zaległości składkowych,

tj. 16 stycznia 2003 r. Sąd I instancji słusznie rozważał odpowiedzialność ubezpieczonych za składki za grudzień 2002 r. w oparciu o przepisy art. 116a w związku z art. 116 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa (tekst jednolity Dz.U. z 2012 r., poz. 749, zwana dalej jako Ordynacja podatkowa).

Z powyższych względów nietrafny okazał się również zarzut przedawnienia podniesiony w apelacji S. S. (1). Przepis art. 118 § 1 Ordynacji podatkowej (mający zastosowanie w tej sprawie w związku z art. 31 ustawy systemowej) stanowi bowiem, że nie można wydać decyzji o odpowiedzialności podatkowej osoby trzeciej, jeżeli od końca roku kalendarzowego, w którym powstała zaległość podatkowa, upłynęło 5 lat. W okolicznościach tej sprawy przyjmując, że zaległość z tytułu nieuiszczonych w terminie należności składkowych powstała w dniu następnym po dacie wymagalności płatności tych składek (tj. 16 stycznia 2003 r.), upływ 5 lat, o którym stanowi cytowany przepis, nastąpił z końcem grudnia

2008 r., a nie jak wywodzi apelujący z końcem 2007 r. Zaskarżone w sprawie decyzje wydane zostały w dniu 19 grudnia 2008 r., stąd brak jest podstaw do uznania, że prawo do wydania decyzji o odpowiedzialności osoby trzeciej w tym przypadku uległo przedawnieniu.

Sąd Apelacyjny podkreśla nadto, że wbrew stanowisku skarżącego, w przywołanym przepisie z art. 118 § 1 Ordynacji podatkowej mowa jest o momencie wydania decyzji, a nie jej doręczenia. Sformułowanie doręczenia decyzji zawiera § 2 analizowanej regulacji, co należy ocenić jako nieprzypadkowy zabieg ustawodawcy. Również zgodnie z utrwalonym już orzecznictwem Sądu Najwyższego określone w art. 118 § 1 Ordynacji podatkowej przedawnienie wiąże się tylko z wydaniem, a nie z doręczeniem decyzji, które to pojęcia nie są tożsame (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 3 lutego 2012 r., II UK 263/11, LEX nr 1215441, wyroki Sądu Najwyższego z 7 kwietnia 2010 r., I UK 340/09; z 16 listopada 2009 r., II UK 111/09; z 4 sierpnia 2009 r., I UK 85/09; z 22 listopada 2010 r., III UK 27/10, LEX nr 786815; z 16 marca 2011 r., I UK 330/10, LEX nr 848138). Podobnie, ostatnie orzecznictwo Sądów Administracyjnych potwierdza wskazany wyżej jednolity kierunek wykładni przepisu z art. 118 § 1 Ordynacji podatkowej (zob. wyroki NSA z 3 marca 2011, I FSK 350/10, POP 2011/5/450 i z 16 kwietnia 2010 r., I FSK 484/09, LEX nr 594005; WSA w Gorzowie Wielkopolskim z 18 listopada 2010 r., I SA/Go 588/10, LEX nr 748540/10; WSA w Warszawie z 16 grudnia 2009 r., VIII SA/Wa 286/09, LEX nr 558258). Prezentowaną w tym zakresie argumentację wzmacnia stwierdzenie, że obowiązek samoobliczenia i opłacenia składek na ubezpieczenie społeczne powstaje z mocy samego prawa za każdy okres ubezpieczenia (miesiąc kalendarzowy), a ewentualna decyzja organu ubezpieczeń społecznych ustalająca wysokość zobowiązania składkowego lub zaległości z tytułu nieopłaconych w terminie zobowiązań składkowych ma charakter wyłącznie deklaratoryjny. Oznacza to w szczególności, że zaległości w opłacaniu składek na ubezpieczenie społeczne powstają każdorazowo w datach zaktualizowania się obowiązku samoobliczenia i opłacenia składki na ubezpieczenie społeczne w terminach określonych w przepisach prawa ubezpieczeń społecznych. Inaczej rzecz ujmując, nieopłacona w ustawowo określonym terminie składka na ubezpieczenie społeczne powoduje powstanie od tej daty zaległości składkowej z mocy samego prawa (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 października 2006 r., I UK 126/06, OSNP 2007 nr 21-22, poz. 331; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 30 stycznia 2008 r. I UK 187/07, OSNP 2009/7-8/104, uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 13 maja 2009, I UZP 4/09).

Z tych też względów jako nieuzasadnione Sąd Apelacyjny ocenił podniesiony w apelacjach zarzut wydania zaskarżonych decyzji bez podstawy prawnej, jak również zarzut przedawnienia.

W dalszej kolejności, odnosząc się do spornej przesłanki bezskuteczności egzekucji, Sąd Apelacyjny zaznacza, że w orzecznictwie sądowym ścierają się dwa poglądy na temat sposobu wykazania bezskuteczności egzekucji przeciwko podatnikowi (płatnikowi składek). Spór ten jednak nie ma istotnego znaczenia w okolicznościach faktycznych tej sprawy. Zdaniem części przedstawicieli judykatury bezskuteczność egzekucji do majątku spółki organ rentowy może wykazać za pomocą wszelkich dowodów potwierdzających fakt niemożności zaspokojenia całości lub części roszczeń, a wymóg formalnego stwierdzenia owej bezskuteczności nie znajduje jakiegokolwiek umocowania w treści obowiązującego prawa (wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 31 stycznia 2007 r., I FSK 508/06, LEX nr 285257 oraz wyroki Sądu Najwyższego z dnia 26 listopada 2008 r., I UK 107/08, z dnia 9 grudnia 2008 r., I PK 151/08 i z dnia 17 lutego 2009 r., I UK 231/08, LEX nr 518064). Natomiast według innych – bezskuteczności egzekucji nie można wykazać bez obowiązku wszczynania postępowania egzekucyjnego i o

bezsukteczności egzekucji można mówić tylko jako o zdarzeniu zaistniałym, przez co nie można tego powiedzieć o niej jako o zdarzeniu przyszłym (uchwała Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 8 grudnia 2008 r., II FPS 6/08, LEX nr 465091 oraz wspomniany wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 maja 2006 r., I UK 271/05). Opisana rozbieżność orzecznictwa sądowego w omawianej materii nie dotyczy jednak sytuacji, w której decyzja obciążająca członka zarządu odpowiedzialnością za zaległości składkowe płatnika – osoby prawnej została wydana po stwierdzeniu stanu całkowitej lub częściowej bezsukteczności egzekucji tych należności w postępowaniu egzekucyjnym prowadzonym na wniosek organu ubezpieczeń społecznych, co przecież miało miejsce w tej sprawie. Jednolite jest stanowisko doktryny i orzecznictwa, że bezsukteczność egzekucji zależy od stanu majątkowego dłużnego płatnika (stowarzyszenia) oraz wiąże się z brakiem możliwości przymusowego zaspokojenia wierzyciela przez wszczęcie i przeprowadzenie egzekucji skierowanej do majątku stowarzyszenia. Bezsukteczność egzekucji w takim rozumieniu występuje bez wątplenia wtedy, gdy wierzyciel dysponuje postanowieniem o umorzeniu postępowania egzekucyjnego ze względu na jego bezsukteczność. W szczególności zatem niesłusznie skarżący upatruje źródła swej argumentacji w treści uchwały Sądu Najwyższego podjętej w składzie siedmiu sędziów w dniu 13 maja 2009 r., I UZP 4/09 (OSNP 2009 nr 23-24, poz. 319), w której celem usunięcia sygnalizowanej powyżej rozbieżności orzeczniczej wyrażono pogląd, że bezsukteczność egzekucji z majątku spółki z ograniczoną odpowiedzialnością (odpowiednio stowarzyszenia), o której mowa w art. 116 § 1 ustawy Ordynacja podatkowa w związku z art. 31 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, może być stwierdzona wyłącznie w postępowaniu w sprawie egzekucji należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne, poprzedzającym wydanie decyzji o odpowiedzialności członka zarządu spółki za te należności. Zarówno w uzasadnieniu uchwały oraz licznych wyrokach Sądu Najwyższego podkreśla się bowiem, że warunek wykazania bezsukteczności egzekucji jest oczywiście spełniony, gdy sam wierzyciel dysponuje postanowieniem o umorzeniu postępowania egzekucyjnego ze względu na jego bezsukteczność. Cytowana przez apelującego argumentacja Sądu Najwyższego związana z koniecznością uwzględnienia zmienności stanu faktycznego bezsukteczności egzekucji powołana w uchwale dotyczyła zagadnienia czy przesłankę bezsukteczności egzekucji można uznać za spełnioną także wówczas, gdy egzekucja prowadzona przez innego wierzyciela w stosunku do tego samego dłużnika okazała się bezsukteczna z powodu braku majątku. Oceniając takie założenie negatywnie, Sąd Najwyższy stwierdził, że bezsukteczność egzekucji nie jest stanem niezmiennym, w tym sensie, że nie można wykluczyć, iż ze względu na różne okoliczności, które mogą powstać po stwierdzonej bezsukteczności egzekucji innych wierzytelności, należności publicznoprawne mogłyby jednak zostać zaspokojone z majątku spółki. Bezsukteczność egzekucji należności składkowych jako przesłanka odpowiedzialności członków zarządu za te zobowiązania spółki musi więc zostać potwierdzona przez organ ubezpieczeń społecznych przed wydaniem decyzji w tym przedmiocie, także wówczas gdy prowadzone uprzednio próby wyegzekwowania innych wierzytelności nie doprowadziły do pożądaných rezultatów. Ze stwierdzenia tego, przy uwzględnieniu jego kontekstu, w żadnym razie nie wynika jednak, aby wierzyciel dysponujący postanowieniem o umorzeniu postępowania egzekucyjnego należności składkowych, stwierdzonych następnie w decyzji organu ubezpieczeń społecznych, zobligowany był powielać czynności zmierzające do egzekucji tych samych należności, tak aby decyzja obciążająca członków zarządu zapadła bezpośrednio po umorzeniu postępowania egzekucyjnego przez właściwy organ egzekucyjny. Innymi słowy możliwość obciążenia członka zarządu osoby prawnej odpowiedzialnością za zaległości składkowe tego podmiotu warunkowana jest prawidłowym stwierdzeniem bezsukteczności egzekucji tych należności, co powinno nastąpić przed wydaniem przez organ ubezpieczeń społecznych decyzji nie później niż w ciągu 5 lat liczonych od końca roku kalendarzowego, w którym powstała zaległość składkowa. Sąd Najwyższy także w wyroku z dnia 7 lutego 2012 r. (I UK 303/11, LEX nr 1157548) stwierdził, że pobór lub egzekwowanie zaległości składkowych jest ograniczone jedynie terminem ich przedawnienia, co oznacza, że organ ubezpieczeń społecznych jako wierzyciel nie ma obowiązku poszukiwania majątku dłużników składkowych i wszczynania postępowania egzekucyjnego w takim czasie „właściwym”, aby uzyskać potencjalne najwyższe zaspokojenie zaległości składkowych, nawet gdyby wcześniejsza egzekucja mogła prowadzić do uzyskania choćby częściowego ich zaspokojenia, zwłaszcza jeżeli bierne podmioty odpowiedzialne (płatnik składek lub członek zarządu spółki z o.o.) nie wskazywały mienia, z którego była możliwa egzekucja zaległości składkowych w znacznej części. Płatnik składek lub podmiot, który może być obarczony subsydiarną ustawową solidarną odpowiedzialnością za długi składkowe (członek zarządu spółki z o.o.), nie mają podstaw prawnych do przerzucania na wierzyciela (ZUS) ryzyka i skutków swoich własnych zaniechań, z których wynikiły zaległości składkowe.

Przenosząc powyższe na grunt niespornych okoliczności faktycznych tej sprawy, prawidłowa jest więc ocena Sądu I instancji, że egzekucja przeciwko stowarzyszeniu w zakresie należności objętych zaskarżonym wyrokiem (tj. za okres od grudnia 2002 r. do lutego 2003 r.) okazała się bezskuteczna. Organ ubezpieczeń społecznych wystawił tytuły wykonawcze, obejmujące poszczególne należności składkowe, w oparciu o które ostatecznie egzekucję prowadził komornik sądowy. Akta sprawy dowodzą wprost, że po zbiegu egzekucji administracyjnej egzekucję przeciwko stowarzyszeniu przejął Naczelnik I Urzędu Skarbowego, natomiast po kolejnym zbiegu egzekucji (sądowej i administracyjnej), zgodnie z postanowieniem Sądu Rejonowego w Szczecinie z dnia 22 stycznia 2004 r. (sygn. akt XV Co 9661/03) łączne prowadzenie obu egzekucji w trybie egzekucji sądowej powierzono komornikowi sądowemu rewiru VI przy Sądzie Rejonowym w Szczecinie. Prowadzący dotychczas egzekucję organ egzekucyjny – Naczelnik I Urzędu Skarbowego przesłał wówczas tytuły wykonawcze z dnia 13 czerwca 2003 r. o numerach (...), (...), (...) – dotyczące zaległych składek na FUS za grudzień 2002 r., styczeń i luty 2003 r.; (...), (...), (...) – dotyczące zaległych składek na FUZ za grudzień 2002, styczeń i luty 2003 r. oraz (...), (...), (...) – dotyczące zaległych składek na FP i FGŚP za grudzień 2002 r., styczeń i luty 2003 r. Z informacji Komornika Sądowego w S. udzielonej Naczelnikowi I Urzędu Skarbowego wynika, że w latach 2003-2004 Komornik Sądowy rewiru VI prowadził przeciwko dłużnikowi 6 postępowań egzekucyjnych (Km 1501/03, Km 1704/04, Km 2493/03, Km 2262/04, Km 1207/04, Km 1498/04 oraz Km 1208/04). Na poczet egzekwowanego świadczenia na wniosek ZUS, komornik nie przekazał jednak żadnych należności. Wreszcie postępowanie egzekucyjne prowadzone przez Komornika Sądowego Rewiru VI przy Sądzie Rejonowym w Szczecinie na podstawie tytułów wykonawczych Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S., sygn. akt (...) z dnia 13 czerwca 2003 r., postanowieniem z dnia 31 grudnia 2004 r., w sprawie VI Km 1208/04, zostało umorzone, a z uzasadnienia postanowienia wynika, że egzekucja rachunków bankowych i ruchomości była bezskuteczna. Dłużnik nie prowadził działalności, brak było siedziby i majątku, z którego można było prowadzić skuteczną egzekucję.

Oceny ziszczenia się przesłanki bezskuteczności egzekucji prowadzonej przez ZUS wobec stowarzyszenia Klub Sportowy (...) w zakresie składek należnych za okres od grudnia 2002 r. do lutego 2003 r. wbrew apelacji S. S. (1), nie podważa treść opinii biegłego sądowego z zakresu ekonomiki i rachunkowości przedsiębiorstw oraz wyceny maszyn i urządzeń, wartości niematerialnych i prawnych oraz udziałów, akcji i całych przedsiębiorstw. Biegły na podstawie szczegółowej analizy akt sprawy jednoznacznie stwierdził, że stowarzyszenie Klub Sportowy (...) w okresie od 1993 r. do zakończenia likwidacji nie regulowało na bieżąco wszystkich swoich zaciągniętych zobowiązań. W okresie od stycznia 2001 r. do 26 lutego 2004 r. stowarzyszenie osiągnęło bilansowy zysk z działalności w wysokości 606.879 zł, co jednak nadal nie pozwoliło na uregulowanie wszelkich zobowiązań powstałych w latach wcześniejszych. Wniosek opinii oparty na analizie danych bilansowych za lata 1999-2004 jest kategoryczny, a wynika z niego, że wartość bilansowa majątku stowarzyszenia nie pokrywała wielkości zobowiązań, co opiniujący uzasadnił faktem posiadania w ujęciu bilansowym ujemnych kapitałów własnych. Biegły podkreślił przy tym, że (...) w całym ocenianym okresie nie posiadał żadnego majątku trwałego. Strata z działalności w latach 1993-1999 kształtowała się narastająco na poziomie 1.081.869,17 zł, zaś wartości ujemne kapitału na dzień 31 grudnia 1999 r. wynosiły 1.083.810,09 zł, co z kolei jednoznacznie wskazuje na występowanie tzw. niedoboru majątkowego w całym okresie do 26 lutego 2004 r. Ustalenie to potwierdza wyniki postępowania egzekucyjnego.

Sąd Apelacyjny nie miał podstaw do negatywnej oceny opinii biegłego sądowego, albowiem udzielała ona odpowiedzi na postawione pytania oraz w sposób logiczny i rzeczowy przedstawiła problematyczne zagadnienie. Wnioski w niej prezentowane okazały się też spójne i konsekwentne. Za ustalenie wiarygodne i uzasadnione w kontekście całokształtu sytuacji majątkowej stowarzyszenia Sąd Odwoławczy uznał, że wartość pasywów stowarzyszenia przekraczała wartość jej aktywów, a z pewnością brak jest dowodów dla pewnego stwierdzenia, że stowarzyszenie posiadało majątek, z którego ZUS mógłby zaspokoić dochodzone należności. W szczególności zdaniem Sądu Apelacyjnego, w obliczu prezentowanego przez strony materiału dowodowego, przy stwierdzeniu, że wartość majątku stowarzyszenia była wyższa od zobowiązań należało kierować się zweryfikowanymi danymi bilansowymi. Dla wykazania, że stowarzyszenie posiadało majątek, z którego organ rentowy mógł zaspokoić swoje wierzytelności nie mogły być natomiast brane pod uwagę hipotetyczne wartości rynkowe wynikające z posiadanych przez (...) praw do kart zawodniczych, czyli tzw. wartości niematerialne. Jak stwierdził biegły te wartości pozabilansowe nie posiadały w analizowanym okresie

wymiernej wartości rynkowej. Określenie ich jako majątku stowarzyszenia wymagałoby oszacowania na podstawie umów z zawodnikami, wskazania ewentualnych wielkości sum transferowych uzyskanych w danym okresie przez stowarzyszenie, jak również zapłaconych przez klub za pozyskanie zawodników oraz analizy przepisów związku regulujących minimalne kwoty transferu. Zarówno płatnik w toku egzekucji i przed wydaniem decyzji, jak i odwołujący się po wydaniu decyzji i w toku postępowania sądowego nie przedstawili żadnych dowodów uwiarygadniających powyższe wartości. Zgłaszane obecnie w tym zakresie twierdzenia pozostają wyłącznie w sferze przypuszczeń i hipotez, co nie może podważyć wniosku o bezskuteczności egzekucji opartego na prawomocnym postanowieniu komornika o jej umorzeniu. Sąd Apelacyjny podkreśla, że to rzeczą odwołujących się było wykazanie realnej wartości składnika majątkowego, z którego organ rentowy mógł dochodzić zaspokojenia, ewentualnie istniejącego po stwierdzonej bezskuteczności egzekucji możliwości zaspokojenia się z niego przez wierzyciela. Stowarzyszenie, ani obecnie skarżący (byli członkowie jego zarządu) nie wskazali wymienionemu organowi mienia, z którego potencjalnie możliwa byłaby egzekucja w postaci praw do kart zawodniczych, która ponadto i tak nie gwarantowała realnych możliwości uzyskania zaspokojenia długu w całości lub w znacznej części. Już choćby dane ujawnione w sprawie w związku z transferem zawodnika P. Z. obrazują, że oczekiwania stowarzyszenia związane z uzyskaniem z tego tytułu korzyści majątkowej nie znalazły odzwierciedlenia w rzeczywistości, a choć transfer ten i tak przyniósł zysk, to okazał się on niewystraszający na pokrycie istniejących już wówczas zadłużeń (2001 r.).

W takiej sytuacji wystraszające było ustalenie, że komornik umorzył postępowanie egzekucyjne wobec stowarzyszenia, które nie wskazało mienia poddającego się egzekucji zaspokajającej wierzytelność w całości lub w części, co doprowadziło do obarczenia odwołujących się odpowiedzialnością za zaległości składkowe stowarzyszenia powstałe po 1 stycznia 2003 r. i w okresach, gdy nim zarządzali.

Tym samym z przeprowadzonego postępowania dowodowego wynika, że organ ubezpieczeń społecznych wyczerpał dostępne mu środki prawne zmierzające do wyegzekwowania zaległości składkowych za okresy wskazane w wyroku Sądu I instancji. Ponadto ewidentnie wykazał, że egzekucja zaległości składkowych była bezskuteczna, ponieważ ewidentnie stowarzyszenie nie było w stanie spłacać swoich długów, a choćby z pisma komornika sądowego z dnia 3 listopada 2008 r. wynika, że na poczet egzekwowanego przez ZUS roszczenia komornik nie przekazał wierzycielowi żadnych należności.

Sąd Apelacyjny zauważa, że także w aspekcie negatywnej przesłanki odpowiedzialności członków zarządu stowarzyszenia, możliwość uwolnienia się członka zarządu od odpowiedzialności za zaległości w rozumieniu art. 116 Ordynacji podatkowej, poprzez wskazanie mienia umożliwiającego zaspokojenie znacznej części zaległości, zawsze wymaga wskazania takiego mienia, z którego egzekucja faktycznie jest możliwa (wyrok WSA w Warszawie z dnia 20 września 2006 r., III SA/Wa 3277/05, M. Pod. 2007, nr 2, s. 45). Mienie podmiotu odpowiedzialnego wskazywane przez członka zarządu spełnia wymogi z art. 116 § 1 pkt 2 Ordynacji podatkowej - uwalniając tego członka zarządu od odpowiedzialności za zaległości podatkowe spółki - tylko wtedy, gdy jest to mienie konkretne i rzeczywiście istniejące, a nadto umożliwiający przeprowadzenie egzekucji zaległości podatkowych spółki „w znacznej części”, co oznacza, że musi mieć egzekwowlaną wartość spełniającą przesłankę „znaczności” w porównaniu z wysokością zaległości podatkowych spółki (wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 7 grudnia 2011 r., I FSK 39/11). Ponieważ ciężar wykazania przesłanek uwalniających skarżącego od odpowiedzialności za zaległości składkowe spółdzielni spoczywał na skarżących, nie mogą oni domagać się od organu rentowego, by prowadził postępowanie zmierzające do odnalezienia dowodów przemawiających na korzyść skarżących, a w szczególności, że pomimo zakończenia postępowania egzekucyjnego, w którym analizowano składniki majątku ruchomego płatnika, wobec przyjęcia bezskuteczności egzekucji wówczas, obecnie stał się egzekwowlany. W apelacji nie przedstawiono żadnych nowych argumentów, które podważyłyby ustalenia i ocenę prawną Sądu Okręgowego także i w tym zakresie. Z tych też przyczyn jako bezzasadny Sąd Apelacyjny ocenił wniosek apelacji o przeprowadzenie uzupełniającej ustnej opinii biegłego sądowego.

Podsumowując, uznać należy że słuszne jest stanowisko Sądu Okręgowego, że co do okresu objętego zaskarżonymi w tej sprawie decyzjami od grudnia 2002 r. do lutego 2003 r. wierzyciel wykazał bezskuteczność prowadzonej wobec stowarzyszenia egzekucji. Istotnie, egzekucja nie została skierowana do wartości niematerialnych, w postaci kart do praw zawodników, jednak wartości te nie zostały w sposób pewny wykazane i ujawnione przez dłużnika.

Przeprowadzone przez organ ubezpieczeń społecznych kontrole nie wykazały istnienia jakiegokolwiek majątku stowarzyszenia, ponad ten który analizował organ egzekucyjny. Tym samym wykazane zostały wszystkie przesłanki pozytywne warunkujące odpowiedzialność odwołujących się za długi Klubu Sportowego (...). Trafnie również uznał Sąd I instancji, że odwołujący się nie wykazali pozostałych przesłanek pozwalających na zwolnienie ich z odpowiedzialności z tytułu zaległości składkowych płatnika względem ZUS. Sąd Apelacyjny aprobując w całości ustalenia faktyczne i prawne przyjęte za podstawę rozstrzygnięcia przez Sąd I instancji, z uwagi na brak zarzutów apelujących w tym zakresie, nie dostrzega potrzeby powtarzania argumentacji Sądu Okręgowego.

W takich okolicznościach sprawy niezasadne okazały się wreszcie zarzuty naruszenia przepisów art. 116a w związku z art. 116 § 1 Ordynacji podatkowej (w związku z art. 31 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych), z których wynika, że decyzja o przeniesieniu na członków zarządu stowarzyszenia odpowiedzialności za jego zaległości składkowe powinna być wydana wobec wszystkich członków jej zarządu solidarnie. Sąd Apelacyjny podziela pogląd, że norma zakodowana w powyższych przepisach oznacza tylko tyle, że organ ubezpieczeń społecznych nie może pominąć żadnego z członków zarządu odpowiedzialnych za zaległości składkowe. Ustawodawca nie wymaga jednak, aby jedną tylko decyzją („wspólną”) obarczył ich solidarną odpowiedzialnością za zaległości składkowe stowarzyszenia. Inaczej rzecz ujmując, tylko niewydanie konstytutywnej decyzji w stosunku do któregośkolwiek z odpowiedzialnych członków zarządu stowarzyszenia wyłącza możliwość dochodzenia przez osoby obciążone, które uregulują orzeczone (wymierzone) taką decyzją zaległości składkowe na rzecz organu ubezpieczeń społecznych, roszczeń regresowych przysługujących im wobec pozostałych członków zarządu (art. 376 k.c.). Tylko w takim przypadku, brak konstytutywnej decyzji, która nie zostałaby wydana wobec niektórych współodpowiedzialnych solidarnie za zaległości składkowe członków zarządu, oznaczałaby brak odpowiedzialności solidarnej „pominiętych” członków zarządu. Jakkolwiek zatem pożądane jest prowadzenie jednego postępowania i wydanie jednej decyzji obejmującej wszystkich solidarnie odpowiedzialnych członków zarządu, to nie może być poczytywane za błąd istotny prowadzenie odrębnych postępowań - pod warunkiem, że dotyczyły one oraz w ich następstwie wydane zostały decyzje dotyczące wszystkich członków zarządu odpowiedzialnych solidarnie za zaległości składkowe stowarzyszenia (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 czerwca 2012 r., II UK 269/11, LEX ne 1229808). Tak też było w rozpoznanej sprawie, w której organ ubezpieczeń społecznych prowadził formalnie odrębne postępowania jednak wobec wszystkich członków zarządu Klubu Sportowego (...) pełniących funkcje w spornych okresach, których wszakże decyzjami z tej samej daty obarczył odpowiedzialnością za ujawnione zaległości składkowe. Ustalenie to jest niekwestionowane i wynika z pisemnych motywów zaskarżonego wyroku. Solidarna odpowiedzialność skarżących za konstytutywnie stwierdzone wobec nich, jako odpowiedzialnych za zaległości składkowe członków zarządu stowarzyszenia istnieje dlatego, że pozostałe wydane przez organ decyzje dotyczą wszystkich członków zarządu, a skarżący nie twierdził, że został pominięty którykolwiek z nich, a jedynie zarzucał, że orzeczona odpowiedzialność nie wynika z jednej decyzji. W takich okolicznościach sprawy, również racjonalnie wykluczone było uwzględnienie żądania apelacji tylko po to, aby organ ubezpieczeń społecznych jedną decyzją obarczył tą samą odpowiedzialnością wszystkich członków zarządu z analizowanego przedziału czasu, jeżeli bez wątplenia ich odpowiedzialność została stwierdzona w odrębnych decyzjach, które były wydane wobec wszystkich solidarnie odpowiedzialnych członków zarządu (por. uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 15 października 2009 r., I UZP 3/09, OSNP 2011 nr 1-2, poz. 13 lub uchwałę składu siedmiu sędziów naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 9 marca 2009 r., I FPS 4/08).

Z powyższych względów Sąd Apelacyjny uznał, iż zaskarżony wyrok jest słuszny i zgodny z prawem, natomiast zarzuty obu apelacji nie są zasadne z przyczyn podanych wyżej. Apelacje podlegały zatem oddaleniu na mocy art. 385 k.p.c.

SSA Zofia Rybicka – Szkibiel SSA Urszula Iwanowska del. SSO Beata Górka